

Suicidpreventiv strategi 2021 - 2030 för Region Uppsala - kortfattad version

Innehåll

Suicidpreventiv strategi 2021 - 2030 för Region Uppsala - kortfattad version	1
Syfte	2
Avgränsningar	2
Strategier och önskade resultat.....	3
Vision för det suicidpreventiva arbetet	3
Övergripande målsättningar	3
Strategier för det suicidpreventiva arbetet	3
Bred preventiv ansats	4
Samverkan för samtidiga insatser	4
Insatser utifrån regionala behov	5
Kunskapsbaserade suicidpreventiva insatser.....	6
Universell suicidprevention	6
Selektiv suicidprevention.....	6
Indikerad suicidprevention	6
Insatser för medarbetare inom Region Uppsala.....	6
Genomförande av strategin	7
Strategins revidering	7
Samordning och stöd	8
Dokumenthistorik.....	8

Detta är en kortfattad version av Region Uppsalas suicidpreventiva strategi 2021 – 2030. Den kan användas som komplement till den fullständiga versionen, se [Suicidpreventiv strategi 2021 - 2030 för Region Uppsala](#), vid behov men är inte tänkt att ersätta den fullständiga versionen där mera utförliga exempel och kunskapsunderlag presenteras.

Syfte

Syftet med föreliggande strategi är att fastslå strategier och insatser för ett effektivt och kunskapsbaserat suicidpreventivt arbete i Region Uppsala. Strategin är utformad på en övergripande nivå. Region Uppsala, samt verksamheter finansierade av Region Uppsala, ska tillämpa strategin inom ramen för ordinarie verksamhetsplanering. För att tydliggöra insatser och förväntade mål ska lokala suicidpreventiva handlingsplaner upprättas.

Avgränsningar

Strategin innehåller följande avgränsningar:

- Strategin avser suicidprevention specifikt och baseras på en sammanställning av vetenskapliga artiklar som undersökt studier med suicid och suicidförsök som utfallsmått.¹
- Strategin omfattar inte kliniska behandlingsmetoder, utan det är hälso- och sjukvårdens ansvar.

¹ NASP 2019c.

Strategier och önskade resultat

Vision för det suicidpreventiva arbetet

Visionen för det suicidpreventiva arbetet är att ingen människa ska behöva hamna i en sådan utsatt situation att den enda utvägen upplevs vara självmord.²

Övergripande målsättningar

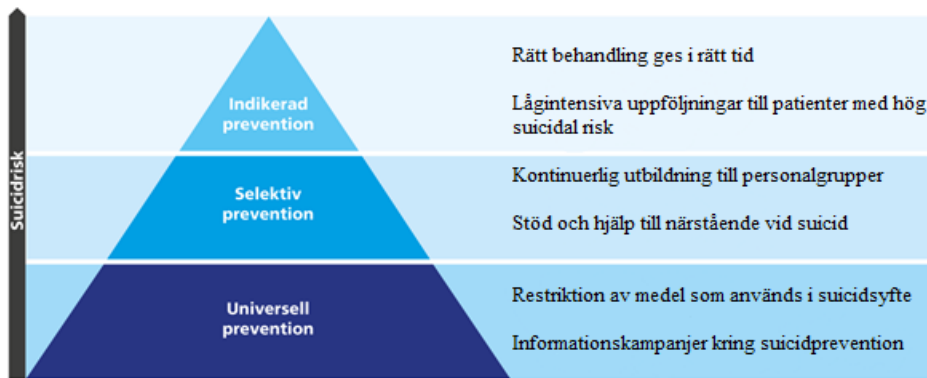
Övergripande målsättningar är att strategin ska bidra till följande:

- All verksamhet finansierad av Region Uppsala planerar och genomför kontinuerligt suicidpreventiva aktiviteter utifrån Region Uppsalas suicidpreventiva strategi 2021–2030.
- Förekomsten av antalet suicid minskar i befolkningen i Uppsala län.
- Förekomsten av suicidförsök minskar i Uppsala läns befolkningen.

Strategier för det suicidpreventiva arbetet

Figur 1. Exempel på suicidpreventiva insatser. synliggör exempel på suicidpreventiva insatser utifrån respektive nivå. Den treskaliga preventiva modellen ska möjliggöra för alla aktörer i Uppsala län att se vilka suicidpreventiva insatser som är samstämmiga med deras verksamhet. En fullständig förteckning över evidensbaserade suicidpreventiva insatser, som samstämmer med den preventiva modellen, återfinns på hemsidan <https://respi.se>.

² Nationellt handlingsprogram för suicid, Socialdepartementet 2008.

FIGUR 1. EXEMPEL PÅ SUICIDPREVENTIVA INSATSER.

Bred preventiv ansats

Det suicidpreventiva arbetet i Region Uppsala ska utgå från tre nivåer: universell, selektiv och indikerad prevention. Därutöver ska Region Uppsala, givet dess storlek som arbetsgivare, arbeta för att förebygga och hantera suicidrelaterad ohälsa hos Region Uppsalas medarbetare.

Samverkan för samtida insatser

Region Uppsalas suicidpreventiva arbete ska, i enlighet med forskning, utgå ifrån en multikomponentstrategi.³

- Hälso- och sjukvårdsavdelningen ska ta initiativ till övergripande samordning av Region Uppsalas samverkan, både mellan olika förvaltningar och med externa aktörer, i det suicidpreventiva arbetet. Externa aktörer kan exempelvis gälla länets kommuner, statliga nyckelaktörer, privata vårdgivare, civilsamhället osv.
- Trafik och samhälle ska ta initiativ i den samverkan som avser bolag inom kollektivtrafik samt med Trafikverket gällande implementering av kunskapsbaserade suicidpreventiva insatser.
- Regionkontorets HR-avdelning ska ta initiativ till samverkan med samtliga förvaltningar inom Region Uppsala kring chefsstöd riktat till att förebygga och hantera suicidhandlingar bland medarbetare.
- Region Uppsalas verksamheter ska arbeta utåtriktat gentemot relevanta samverkanspartners på lokal nivå i Uppsala län gällande suicidprevention.

³ NASP, 2019c.

Insatser utifrån regionala behov

Suicidpreventiva insatser ska vara relevanta för Uppsala län och utgå från regionala behov uppvisade exempelvis i kartlägningsstudier via register, händelseanalyser, journalgranskningar. Se [Suicidprevention - Kunskapsstöd suicidprevention i Uppsala län](#).

Prioriteringar ska utgå från de suicidmetoder, riskgrupper, brister i vårdkedjan, i kollektivtrafiken och liknande som är mest aktuella för Uppsala län. Att exempelvis noga dra möjlig lärdom av en minderårigs suicid är särskilt viktigt och möjlighet för samverkan kring metoder för händelseanalyser av suicid bland minderåriga bör övervägas. Planering av insatser ska även baseras på analyser av de aktuella behoven hos de målgrupper som ska genomföra förändringen.⁴

Vetenskaplig grund

Suicidpreventiva insatser ska, så långt det är möjligt, utgå från kunskapsbaserade insatser som bygger på vetenskap och beprövad erfarenhet. Insatser som saknar gedigen evidens kan planeras om de bygger på orsakssamband i linje med forskning/teori och därmed kan anses vara kunskapsbaserade. I dessa fall ska insatserna bedrivas i liten skala och utvärderas i samarbete med lämplig Forskning- och utbildningsverksamhet och därmed bidra till fortsatt kunskapsutveckling.

Personen i centrum

Det är inte bara *vad* som görs som är betydelsefullt, utan också *hur* det görs. När suicidpreventiva insatser planeras och genomförs ska innebörden av "personen i centrum" definieras utifrån patienters, brukares och närståendes perspektiv och dessas erfarenheter ska tas tillvara. Det förhållningssätt som återfinns inom personcentrerad vård ska genomsyra Region Uppsalas suicidpreventiva arbete - oavsett om det gäller insatser inom eller utanför hälso- och sjukvården. Vid upprättande av lokala handlingsplaner ska detta förhållningssätt vara gällande.⁵

⁴ Grimshaw m.fl., 2012.

⁵ Personcentrerad vård är ett etiskt förhållningssätt med en ökande aktualitet. Det bygger på en jämbördig dialog där personens egen berättelse står i centrum. Enligt Nyberg & Beskow finns det mycket som talar för att ett personcentrerat bemötande ökar möjligheterna att upptäcka riskfaktorer för suicid (Nyberg & Beskow 2016).

Kunskapsbaserade suicidpreventiva insatser

Universell suicidprevention

Universell suicidprevention riktar sig till hela befolkningen oavsett risknivå. Universella suicidpreventiva insatser handlar inte bara om att förebygga psykisk ohälsa, utan även om att förebygga andra orsaker till lidande såsom t.ex. kränkande särbehandling, trakasserier och diskriminering.⁶

Selektiv suicidprevention

Selektiv suicidprevention riktar sig till grupper med särskild utsatthet för suicidrisk. Exempel är personer med psykisk sjukdom, beroendetillstånd⁷, allvarlig somatisk sjukdom som medför kraftigt lidande. Inom selektiv suicidprevention bör även adresseras det faktum att olika grupper söker vård i olika utsträckning vid suicidnärhet. Exempelvis visar regionala data att det är mindre vanligt att män har vårdkontakter under de sista sex månaderna i livet före suicid, jämfört med andra suicidgrupper.⁸

Indikerad suicidprevention

Indikerad prevention riktar sig till personer med individuell risk för suicid. Exempel är personer som har genomfört ett suicidförsök eller som bedöms som suicidnära. Journalgranskningsstudier visar att patienter med förhöjd risk att ta sitt liv förekommer inom alla delar av Region Uppsala, inte enbart inom hälso- och sjukvården. Tidig upptäckt, diagnosticering, behandling och uppföljning är centralt för dessa personer, liksom åtgärder för att minska eventuell social problematik.

Insatser för medarbetare inom Region Uppsala

Insatser för att förebygga suicidrelaterad ohälsa hos medarbetare i Region Uppsala rör bland annat krishantering vid suicidhändelser på arbetsplatser, stöd till medarbetare som är anhöriga vid suicidhändelser, samt stöd och utbildning till medarbetare i kontaktyrken inom bland annat hälso- och sjukvård och kollektivtrafik som kommer i kontakt med suicidnära personer.

⁶ NASP, 2019c.

⁷ Diagnoser relaterade till beroende var de vanligaste vid suicid som inträffat i slutenvård i stockholmsregionen under 2011-2016, Narusyte m.fl., 2019. Personer med beroendetillstånd bör därmed vara en särskilt relevant målgrupp för selektiva insatser.

⁸ Narusyte m.fl., 2019.

Genomförande av strategin

Strategins genomförande ska ske enligt följande:

- All verksamhet i, eller finansierad av, Region Uppsala ska inkludera och genomföra suicidpreventiva aktiviteter kontinuerligt i sin verksamhetsplanering. Detta i enlighet med verksamhetsuppdragen i Regionplan och budget för Region Uppsala.
- All verksamhet i, eller finansierad av, Region Uppsala ska upprätta suicidpreventiva handlingsplaner som tydliggör aktiviteter, målsättningar, ansvarig avdelning/enhet samt tidsramar i en framtagna mall, [Suicidprevention 2021–2030 - Mall handlingsplan inom Region Uppsala](#) för detta ändamål. Hälso- och sjukvårdsavdelningen kan vid behov stödja och bistå detta arbete. Finansiering för insatser ska rymmas inom ordinarie budget eller hanteras inom ordinarie budgetprocess.
- Respektive förvaltningsdirektör inom Region Uppsala avgör om handlingsplanerna ska genomföras förvaltningsövergripande eller delegeras till verksamhetsnivå. Den framtagna handlingsplanen ska fastställas av förvaltningsdirektör eller verksamhetschef.
- Genomförandet av de framtagna handlingsplanerna ska ske inom ordinarie strukturer för respektive förvaltning/verksamhet. Uppföljning av arbetets utfall i respektive förvaltning integreras i ordinarie system för uppföljning av budget och bokslut. Respektive förvaltning/verksamhet ansvarar även för förbättringar utifrån utfallet i de konkreta aktiviteterna.
- I de målsättningar som definieras i de lokala handlingsplanerna ska främst *processmål* kopplat till genomförandet av specifika insatser anges. I vissa fall, där det finns möjlighet att följa upp faktiskt effekt, kan även specifika effektmål kopplas till insatserna. Specifika målsättningar som avser antalet suicidhandlingar ska ej ingå i handlingsplanerna.

Strategins revidering

Strategin ska revideras enligt följande:

- Strategin i sin helhet ska följas upp i Regionstyrelsen vartannat år under sin giltighetstid (2023, 2025, 2027, 2029) med avseende på aktuellt evidensläge samt på relevans i föreslagna strukturer för ledning och styrning. Vid behov ska strategin revideras. Hälso- och sjukvårdsavdelningen ansvarar för att övergripande överse behovet av revidering.

- Hälso- och sjukvårdsavdelningen ansvarar för att följa upp och återkoppla utfallet av de Övergripande målsättningar avseende suicidhändelser till Regionstyrelsen.

Samordning och stöd

Samordning och stöd i arbetet med att genomföra strategin enligt följande:

- Hälso- och sjukvårdsavdelningen ansvarar för att vid behov bistå och stödja Region Uppsalas förvaltningars suicidpreventiva arbete utifrån strategin, i nära samverkan med övriga förvaltningar.
- Kunskapsstöd finns framtaget se, [Suicidprevention - Kunskapsstöd suicidprevention i Uppsala län](#) och [Suicidprevention - Kunskapsstöd utbildning](#), gällande Uppsala län och rekommenderade suicidpreventiva utbildningar.
- Hälso- och sjukvårdsavdelningens suicidpreventiva samordnare medverkar i Folkhälsomyndighetens nationella nätverk för regionala suicidpreventiva samordnare.

Dokumenthistorik

Författare

Erika Klingenberg med flera.

Datum

2020-11-11

Nytt dokument.